

absoluere poterit, etiam si pars aduersa, ne absoluatur, appellacionis obstaculum interponat, &c. de appellat. 2. §. in ordine. vbi glossa, & omnes hanc firmiter conclusionem, præcipue Philipp. Franc. colum. §. versiculo ex prædictis omnibus tenementi. & iterum col. 7. q. 4. num. 35. Lancelot. de attent. 2. part. cap. 12. limit. 2. §. num. 3. Marant. de ordine iudiciorum 6. part. prin. 3. part. quest. 2. num. 180 qui clarè loquitur, licet neget Lancelot. ibi, post Ioan. Andream in cap. venerabilem §. tamen de sentent. excommuni. in 6. Petrus Duciás regula 42. num. 8. versic. 8. fallit in pri. p. regul. Alciatus de iudic. titulo de appellat. §. in quibus casibus, & ex quibus causis appell. possit, &c. num. 8. idem Lancelot. ibi limit. 2. in prin. Zerola in praxi Episcopali 2. parte verbo appellatio §. 4. si quis namque excommunicatus sit pro manifesta offensa, vel contumacia, qui ad hoc, vt debeat absolui, debet impendere aliquam satisfacionem, qua etiam si non facta, voluerit iudex illum absoluere, & anteaquam is absoluatur, aduersarius ab hoc grauamine appellet legitime, nihilominus iudex à quo appellacionem potest impetire absque metu, & reatu attentati, vt probat Zerola, & Lancelotus ceterique omnes ibi, & quòd à sententia absolutiois non detur appellatio vltra relatos, idem probat Guido Papæ in tractat. de appellat. quest. 10. versiculo sed an à sententia. post Innocen. in cap. ab excommunicato de rescript. Anton. Nicellus de concor. gloss. num. 105. Rota decisio 8. de sentent. excommuni. in nouis. Marta de iurisdict. 3. part. cap. 14. num. 33. & 34. Rota decisio 8. num. 2. de sent. excommuni. in nouis. Philipp. Franc. in cap. pastoralis §. verum in q. fin. per illum text. de appell. Ab. in d. cap. qua fronte sub num. 1. Decius sub num. 17. plures allegat Rug. in tractat. de appellat. §. 2. cap. 3. numer. 6. & post hæc visus Sigismund. Efcac. tract. de appell. quest. 17. limit. 42. à num. 20. & cap. 3. à num. 39. cuius doctrinæ nonnullas declarationes, & extensiones statim adiiciendas fore.

68 Rationem huius doctrinæ reddit gloss. in d. cap. qua fronte, verbo decedat, quòd iudex à quo ideo absoluit, cum nihil pereat aduersario, imò magis ei consulitur per præstationem cautionis, quam absoluendus præstare teneretur (de qua dicemus postmodum.) Hanc rationem approbat Philipp. Franc. ibi 3. colum. versiculo 3. ratio colligi. Rota in decisione 7. aliàs 199. si promittitur de sentent. excommuni. in nouis. facit etiam, quia sicut excommunicatio etiam iniuste lata, ligat etiã pendente appellacione, ergo eodem modo absolutio licet iniusta, debet idem operari, & permitti ea non obstante, absolutio enim & excommunicatio pari passu ambulant, vt di-

cit Lancelot. in d. limit. 2. §. num. 5. imò fauorabilior actus est absolutio, quam excommunicatio, vel interdictum, &c. & vt talis magis sustinendus l. Arrianus ff. de actio. & oblig. cum aliis, ideoque pariter debet operari absolutiois sententia, quia nihil tam naturale est, eodem modo quòdque dissolui, quo colligatum est l. nihil tam naturale ff. de regul. iuris cap. 1. de regul. iuris inde crim. text. in §. fin. insti. quibus modis tollitur oblig. l. 1. C. quando licet ab emptione disced. l. prout quisque ff. de solutionibus, authentica contra filij Cod. de re iudi. in fin. ergo quemadmodum appellacione non obstante ligatur quis sententia excommunicacionis, suspensionis, vel interdicti, & eodem modo debet dissolui ipsa non obstante.

Et licet hæc ratio iure probetur, efficacior est, quam reddit text. in d. cap. qua fronte, ibi ne in excommunicacione decedat, &c. quæ confundatur, nam vbi periculum est in mora, appellatio emissa non suspendit effectum sententiæ, text. est in l. fin. ff. de appellat. recipi. vel non. text. in cap. ei qui §. diffinitiu. & §. si quorum versiculo si quis ausus 2. quest. 6. l. vlti. C. de sepulchro. violato. & tunc enim receditur à iuris communis regulis d. l. vlti. & l. 1. §. sed excipiuntur l. eadem, & l. solet ff. de feriis, & dilacionibus. de quo nos latius infra suo loco diximus. Sed hoc in casu periculum est in mora (non intelligendo hoc periculum, prout intellexit gloss. ibi in d. cap. qua fronte. sequuta à Franc. vbi supra, nempe; quia propter peccatum diutius homo mori præsumitur, vt ibi comprobatur ex aliquibus iuribus) sed quia cum morte nihil certius sit hominibus, imò magis certius quàm nasci, vt sacra Scriptura clamans dicit, statutum est hominibus omnibus, semel mori, Hebræo. 9. quando autem incertum, & sic quotidie, & omni momento speranda est, iuxta illud Ioannis, Sobrius estote & vigilate, quia nescitis qua die nec hora Dominus vester venturus est. & illud diui Gregorij lib. 6. Moralium, dicentis, Audite ergo debemus tonitruum sacre Scripturæ, dicens, vbi te inuenero, ibi te iudicabo. Et inter hanc certitudinem, & incertitudinem, perquam periculum est, quo oppressus David Psalmo 101. dicit; Paucitatem dierum meorum nuncia mihi. Solet namque subito Deus venire, iuxta illud quod legimus quotidie. Vistis eum diluculo, & subito probas illum Iob 7. cap. Scriptura enim sancta, vocat mortem fulgur. Matthæi 24. c. Sic exit fulgur in oriente. & bene aduertit Franc. Anton. de Rampelo. in figuris Biblia titulo de morte. super illis verbis, sicut exit fulgur, &c. licet E. fol. 109. sunt enim subito, & improuiso fulgura, & tonitrua, quos autem

77 tem extra domos penitentiarum reperiunt vagantes, per agros vanitatis vitæ presentis putrescentes, descendit super eos repentina mortis tempestas, & subito extinguuntur, & à dæmonibus eis insidiantibus rapiuntur in hora mortis, vt inquit diuus Gregorius in d. lib. 6. Moralium. relatus à Franc. Antonio vbi proxime ante finem. ergo cum mors sit fulgur, subito, & repente veniat, absolutio excommunicacionis differenda non est per appellacionem, ne forte cum inueniat extra domos penitentiarum, Ecclesiam & communionem fidelium, qua excommunicacio eum priuat, & tradit dæmoni, iuxta illud Apostoli; Tradidi eum Satanæ, &c. & iste est verus sensus illorum verborum text. in d. cap. qua fronte, ibi, ne in excommunicacione decedat iudex absoluere potest, &c. quia periculum est in mora, dilacionem non patitur absolutio, imò acceleranda est, cum à vitio, & malis celeriter exire debeamus. Probat Ecclesiastici 5. Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Pro quo facit illud S. Io. Chrysost. in homilia 22. in 2. Corinth. in Moralib. Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem: nescis enim quid paritura sit superuentura dies: periculum enim, & metus est in differente, salus verò, certa ac secura, si nulla sit dilatio. Et lib. Ecclesiastici cap. 5. Legimus ibi, Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem, subito enim venit ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te, &c.

79 Ad quod pondero illud Hieremiæ Prophete 51. qui postquam de vitio, culpis, & mundo loquutus est, Fugite (inquit) de medio Babylonis, non enim dixit exi, vel abi, de medio Babylonis, ne peccatorum videretur permissa dilatio, quam exitus à malis, & culpis, nullo modo patitur, cum periculum sit in mora. quia nescitis qua die ac hora, &c. sed subito vt fulgur mors venit, secundum quæ iam diximus, & ideo merito vsus est Propheta illo verbo, fugite, sicut intentioni & breuitati, & rei necessario, cum omnem cursum præstitum, omnimodamque celeritatem significet. quod confirmatur, nullum enim in mundo maius potest considerari periculum, quàm nauis in medio maris tempestate lacessitæ, quàm vndæ tumidæ forberè videntur, eodem etiam periculo peccatorem expositum esse, dicitur. Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me Psalmo 68. & ita diuus Isidor. de summo bono inquit: Postquam peccato obligauimus nos in operibus Diaboli, iam nostra virtute surgere non valeamus, sed sicut nauis fracto gubernaculo illuc ducitur, vbi

venti tempestas eam deuoluerit: sic homo diuinæ gratiæ auxilio perditio, non quod vult, agit; sed quod Diabolus persuadet: nisi valida manus Christi ipsum inde exheret, vsque ad mortem in peccatorum suorum fordibus, & vinculis permanebit, & inde cum is qui est in hoc periculo, subito potest perire, subito etiam & sine dilacione auxilium ei præstandum est; vt ibi profectur Isidor. dicens. Sed Christus, qui non vult mortem peccatorum, nec delectatur in perditione viuientium, præsto est, infundere huius gratiæ dulcedinem, vt peccatorem extrahat à peccatorum suorum profundo. igitur peccatori excommunicato, qui tot periculis expositus, impedimento appellacionis absolutio differenda non est.

Hæc etiam pars insuper probatur; etenim si verum est, sententiam, qua alimenta corpori humano præstanda fore, iubetur; per appellacionem non suspendatur, quominus interim debeant alimenta præstari, ea nempetatione ne fame moriatur, & perire possit, l. 1. ff. vbi pupillus educari debeat gloss. verbo alimenta in l. 2. ff. de feriis, & dilatio. & ex his quæ latè adducit Bald. Nouellus de dote parte 9. privileg. 7. Orasc. decisioe Pedem. 2. §. num. 20. Menochius de adipiscen. possess. rem. 4. num. 829. & ex Lancelot. Lara, Surdo, Gigante, & aliis, dicemus latè infra suo loco commodiori, ergo à fortiori idem dicendum est, & priuilegium concedendum in absolutioe ab excommunicacione, qua quis habilitatur ad participationem Eucharistiæ, & ceterorum sacramentorum, qua priuatus erat per excommunicacionem vel interdictum, quæ sunt cibus, & alimenta animæ ei vitam præstantiorem præstantia.

Nam si alimenta corporalia ordinata fuerint ad viuendum, quæ non directò vitam præstant, sed offeruntur calori naturali, vt in eis occupatus & detentus, his durantiibus, interim non deueniat consumpturus humidum radicale, cuius existentiã vita durat; at alimentum, & cibus spiritualis directò & immediatè vitam confert, & ideo dicit Dominus Ioan. 6. cap. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. & iterum: Qui manducat hunc panem, viuet in æternum, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in illo. Et facit illud diui Basilij, ad Cæsaream patritiam, Participare de sacro corpore & sanguine Christi pulchrum est, & valde vtile, ipso manifestè dicente, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem habet vitam æternam, &c. & ad idem diuus Ambrosius lib. 5. de Sacram. cap. 4. ibi, & panem istum vitæ, &c. Et sic merito differentiam



rentiam inter vtrumque esum, & cibum corporalem, & spiritualement adnotat diuus Gregor. *homil. 6. super Euangel.* Hoc distare, fratres (inquit) charissimi, inter delicias corporis, & cordis solet, quod corporales deliciae cum non habentur, graue desiderium in se accendunt, cum vero habitae eduntur, comedentes protinus in fastidium per futuritatem vertunt: at contra spirituales deliciae cum non habentur, in fastidio sunt, cum vero habentur, in desiderio, tantoque a comedente amplius esuriuntur, quanto ab esuriente amplius comeduntur. Et ibi iterum, In illis appetitus futuritatem, saturitas fastidium generat, in istis autem appetitus futuritatem, saturitas appetitum parit, augent enim spirituales deliciae desiderium in mente, dum fatiant. Et pariter Ecclesiast. 2. 4. Qui edunt me adhuc esurient, & qui bibunt me adhuc sicient. Et quia super substantialis panis est ex Matthaei 6. panem nostrum super substantialem da nobis hodie. Sed quid mirum, vt haec & aliae plures constituantur differentiae inter cibum corporalem, & spiritualement, cum iste sit panis qui de caelo descendit, & panis Angelorum, & tandem sacrum conuiuium in quo Christus sumitur, vt inquit Ecclesia in officio corporis Christi, Antiphona ad Magnificat, & Paul. 1. Corinth. 10. panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? & dicitur panis quotidianus, quem perere nos docet Christus Redemptor noster in oratione Dominica, quae incipit Pater noster, &c. secundum Lucam 11. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie; qui panis de hoc spirituali intelligitur, absque quo anima sicut corporali corpus sustineri, & viuere non potest, & ita quotidianus dicitur in Oratione hic panis, qui de spirituali intelligendus est, secundum diuum Hiero. *Matthaei 6. & lib. 3. aduersus Pelagium.* diuus August. *sermo 28. de verbis Domini, & epistola 12. 1. ad Probam cap. 11. & de bona perseverantia cap. 4.* diuus Cyprianus *lib. de oratione Dominica.* diuus Chrysostomus *homil. 9. ex varijs in Matth. 10. 2. & homil. de oratione Dominica sermo 5.* diuus Ambros. *lib. 5. de Sacram. cap. 4.* diuus Athanas. *in lib. 1. de incarnatione.* Tertull. *lib. de oratione,* 90 *Visio. lib. 3. aduersus Arri.* & ideo dicit diuus Ambros. *lib. 5. de Sacram. cap. 4.* Si quotidianus est panis, cur post annum illum sumis? quotidie accipe: vt quotidie tibi prosit. & postquam idem dixerat diuus Augustinus *sermone 28. de verbis Domini con. 20.* inquit, sic viue, vt quotidie merearis accipere. Ergo cum hic panis sit pane corporali super substantialis, & eibus seu alimenta animae, ei per appellationem suspendenda non sunt

per appellationis obstaculum, & non solum sicut in alimentis maioribus praestandis, sed etiam in cibariis, & educationibus, quae pupillis, & infantibus praestari iubentur, iuxta text. *in l. 1. & toto titulo ff. & Cod. vbi pupillis educari vel morari debeat, vt constat ex exemplo diui Chrysostomi homil. 53. super Matth. 10. 2. ibi,* Non videtis quanta infantes animi alacritate mammillas arripiunt: quae pressione papillis infigunt labia: non minori cupiditate nos quoque ad hanc mensam, & ad huius calicis accedamus, spiritualement papillam, imò verò maiori desiderio; quasi lactentes pueri gratia spiritus fugamus, vnus sit nobis dolor, vna tristitia, si hoc alimentum spirituali priuamur. Ecce igitur diuum Chrysostomus; dicentem maiorem esse dolorem alimento spirituali priuari hominem, quam infantem lacte. ergo eodem modo, & a fortiori dicendum est, quod quemadmodum appellatio non est impedimentum, quominus alimenta infantibus, & maioribus interim praestentur, nec sententiae effectus suspendatur, ita in absolutione ab excommunicatione cum per eam permittatur alimenta spiritualia velci.

Hinc etiam haec nostra iudicatur, & corroboratur opinio, nempe iudicem Ecclesiasticum vim non facere, non deferendo appellationi emissae sententia, qua quis absolui iubetur ab excommunicatione, vel interdicti vinculo. nam si subsidium, & auxilium, quod ad humanum bellum mitti, per sententiam iubetur: non suspenditur eius effectus per appellationem subsequenter pariter *in l. fin. de appellat. recipi.* ibi, ne frumentum in usum militum, in annonae subsidium contrahatur, &c. quoniam haec res dilationem non patitur ex ipsa lege, ad quod videnda sunt, quae circa subsidium charitatum supra diximus cap. 2. sed sic est, hominem esse in continuo perpetuo praelio spiritus aduersus carnem, caro autem aduersus spiritum, spiritus promptus, caro autem infirma, tres enim sunt animae fortissimi inimici continuò in statera parati, scilicet mundus, Diabolus, & caro, qui infidiis ipsam manantur, quique frequenter captiuant spiritum in lege peccati. Mundus nunquam solus praeliat, sed ducit secum carnem, & Diabolus, & hi tres simul, & semel contra spiritum pugnant, de quibus per Ecclesiast. 2. 5. cap. Tres (inquit) species odit anima mea, pauperem superbum, diuitem mendacem, & senem fatuum, & insensatum; pro quibus intelligit, & optime, Diabolus, mundus, & carnem, vt ibi latius explicatur, à quibus oppressus & defensus, & laceratus David Propheta Psalmo 37. Inimici autem mei viuunt,

viuunt, & confirmati sunt super me, & multiplicati sunt, qui oderunt me inique. Auxilium Dei in hoc praelio necessarium inuocans, inquit ibi, ne derelinquas me Domine Deus meus, ne discesseris à me. quod auxilium praestat Dominus viriliter se gerenti iuxta illud Psalmi 26. Viriliter age, & confortetur cor tuum. & ideo dicit Dominus 97 in Apocalypsi cap. 2. num. 7. Vincenti dabo edere de ligno vitae, quod lignum vitae est figura huius sancti Sacramenti Eucharistiae, corporis & sanguinis Christi, vt ex his quae in hoc adducit Fran. Dida. Muril. *in suis discursibus predicabilibus sermone primo, de las figuras del Sacramento de la Eucharistia,* super illis verbis, *caro mea verè est cibus, &c. ante fin.* 98 *colum. 2. 82.* quapropter, quia noster primus Pater Adam non se gessit in hoc praelio viriliter, sed victus est à dæmone, cum eum exulauit Dominus, dixit, ne forte mittat manum suam, & sumat de ligno vitae, & comedat, & viuat in aeternum, Genesis 3. n. 2. 99 Cuius quidem praelij contra hos inimicos proprium subsidium est, tutela, & defensio, Eucharistiae Sacramentum, vt probat diuus Cyprianus in epistola 2. ad Cornel. ibi, communicatio danda est à nobis, vt quos excitamus & exhortamus ad praelium, non inermes relinquamus, sed protectione sanguinis, & corporis Christi muniamus, & cum ad haec fiat Eucharistia, vt possit accipientibus esse tutela, quos tutos esse contra aduersarios volumus, monumento Dominicae saturitatis armemus, &c. Et quemadmodum alimenta, & alia cibaria temporalia admodum necessaria sunt ad bellum, ad victoriam, & ad fortes reddendos homines humanos: panis cor hominum confirmat Psalmo 101. Ita in hoc bello spirituali ad idem necessarius est cibus corporis & sanguinis Christi, cuius praecipuus est effectus, animus & vim attribuere, iuxta illud Dauid Psalmo 22. Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me. & diui Ignatij Epistol. ad Ephesios, Date operam, vt crebrius congregemini ad Eucharistiam, & gloriam Dei, quando enim saepius in idem loci conuenitur, labefactantur vires Satanae, &c. & diuus Paul. ad Hebraeos cap. 13. num. 9. sicque legitime certantibus; victoribusque, & gratiam merentibus, per absolutionem peccatorum offerenda est Eucharistia, ad quod facit illud S. Marci Anachoretæ *in lib. de Melchisedech,* postquam retulit illud Melchisedech, qui panem dedit, & vinum Abrahæ, simul cum absolutione, postquam è bello, quod cum Regibus habebat, victor rediit, vt aduertit S. Cyrill. *lib. 2. in Genesim,* (quod est figura huius Sacra-

menti Eucharistiae, vt aduertit S. Marc. ibi,) dicit sic Christus redeuntibus ex bello spirituali, dat panem sanctificatum, dicens, accipite, & manducate de eo omnes, &c. ergo dicendum est, quod cum anima sit in perpetuo praelio cum fortibus inimicis, à quibus vera defensio verumque subsidium, & alimentum est Eucharistia, quae consequitur per absolutionem ab excommunicatione, vel interdicto, minimè differenda, nec suspendenda est per appellationem ab ipsa, vel à sententia qua ipsa fieri iubetur; quemadmodum non defertur, nec demoratur subsidium praelio temporali mittendum, per d. l. fin. ff. de appellat. recipi. vel non. imò à fortiori in nostro casu, cum maius periculum immineat.

Et haec doctrina, nempe; posse iudicem excommunicatum relaxare non obstante appellatione; procedit etiam in interdicto, & suspensione ex aequalitate & equiparatione à nobis supra probata, & etiam ex his fundamentis hic adductis, & desuper idem dicit Lancelot. *de attent. 2. part. cap. 12. limit. 23. à num. 10.* vbi dicit, quòd illae tres limitationes quas scripserat ibi *limit. 21. 22. 23.* nempe denuntiationem, fructus priuationem, & absolutionem, de quibus etiam nos diximus latius hoc eodem capite, & quae ipse in 3. capitibus diuisit, dicit procedere, & habere locum in suspensione, interdicto, quemadmodum, & in excommunicatione, sequuntur etiam omnes Doctores supracitati, qui de absolutione à quacumque censura expressè loquuntur.

Quae doctrina, & resolutio in tantum vera est, vt à fortiori procedat, vt non possit appellari à sententia qua dictum sit, excommunicatum praestita cautione esse absolendum. Cardin. Alex. *in cap. qua fronte num. 10. ibi not. ult. de appellat.* Ruginell. *in tract. de appellat. §. 2. cap. 3. numer. 7.* Escaccia *de appellat. q. 17. limit. 42. num. 2. 1.* & non solum quando appellatio subsequitur absolutionem, sed etiam quando praecedit eandem absolutionem, vt tenet Lancelot. *de attent. 2. p. cap. 12. in praefatione num. 115. limit. 3.* & idem Lancelot. *in eadem 2. p. cap. 12. limit. 2. 3. sub num. 2.* vbi etiam loquitur, quando quis est excommunicatus, & instat pro absolutione, & aduersarius replicat non esse absolendum. Decius *in c. qua fronte sub num. 17. de appellat.* qui loquitur, quando quis est excommunicatus, & petit absolutionem ab eodem iudice, qui eum excommunicauit, aduersarius opponit, quòd cum offensa sit manifesta, absolutio concedi non debet, etiam si excommunicatus velit praestare cautionem de parendo iuri, iuxta *cap. ex parte 2. 4. de verbo sign. iudex*



107 iudex reicit oppositionem, & aduersarius appellat, nihilominus iudex, non obstante appellatione, absoluit; quia licet absolutio sit iniusta, tamen tenet appellatione pendente, licet vti talis potest per superiorem rescindi, Franc. in d. c. qua fronte quaest. 4. n. 35. & sub num. 38. Lancelot. dict. cap. 12. limit. 2. 1. num. 3. 6. & 37. & d. limit. 2. 3. sub num. 3. & vide Escac. vbi proxime à num. 22. cum seqq. qui post Lancelotum, & Philip. Franchum aliquibus modis ampliat; & limitat hanc doctrinam.

106 An & quando iudex superior ad quem appellatum sit, absolvere excommunicatum possit, & debeat ad cautelam (si & in quantum indigeat) ad tollendum murmur, & scandalum populi, vel quoquo modo, vide text. in c. solet. & text. in cap. venerabilibus cum suis §§. de sententia excommunic. libr. 6. & quæ ibi adducunt glossa & Doctores, & interdicto vel suspensione, vide text. in cap. Apostolica. vbi Ab. Felin. & ceteri latè de exceptionibus. & vide latè Couar. in prelectione c. alma mater, de sentent. excommunic. libr. 6. 1. p. §. 12.

107 per totum. vbi etiam an delegatus possit ad cautelam absolvere, & an & quando absolutio eadem debeat esse cum sola iuratoria cautione, de stando iuri, & casus in quibus fideiusforia requiratur, vide text. & ibi Philipp. Franc. & ceteri in dict. cap. qua fronte de appellat.

108 Vnum tamen aduertere libet, quod cum superiores iudices sic ad cautelam absoluebant, & habitabant excommunicatos appellantes, ipsi indistinctè non solum in iudicialibus, sed & in ceteris communicantes cum omnibus non existimantes censuras, & in contemptum suffraganeorum, quod periculosum erat, ideo praxis obseruatur, vt iudex ad quem recepta appellatione, inhibeat iudici à quo, vt per aliquos dies non procedat ad vteriora, & in causa superfedeat (quam nos *sobre cessoria*, appellamus vulgariter) & vt simul acta transmittat, ex quibus superior informatus potest iudicare seruata forma text. in d. cap. venerabilibus, & aliorum allegatorum iam: & si inueniat bene appellatum, & malè iudicatum, potest vel ipse absolvere, vel ad inferiorem remittere absoluentem; si autem malè appellatum inueniat, reum remittit ad eum; si autem dubium sit, in arbitrio iudicis est vel absolvere, vel remittere, vt tenet Ancharan. in d. cap. solet de sententia excommunic. libr. 6. & Abb. in c. per tuas de sentent. excommu. num. 2. & hac praxi vtrius quando appellatur post excommunicationem; si verò antequam incurfa sit excommunicatio, facienda est inhibitio eo modo quo sursum posuimus, & co-

gnito de iustitia appellantis, cum remittit ad inferiorem, vt iterum in causa procedere queat, quæ praxis ortum, & fundamentum habet à doctrina Ab. in cap. per tuas num. 3. de sententia excommu. quam se multoties vidisse praticari testatur Zerola in praxi Epi. 1. part. verbo appellatio. §. ad secundum. cap. venerabilibus, &c. de qua videndus tamen est Couar. in cap. alma mater 1. part. §. vlt. à num. 7. gloss. in cap. 1. verbo præmissa de foro compet. libr. 6. & gloss. in cap. vt debitus honor versiculo alioquin de appellat. & in cap. Romana §. sententi. de appellatio in 6. vbi Geminianus versiculo quero an excommunicatus.

Superior igitur non poterit absolvere excommunicatum, nisi prius visis actibus, & facta inhibitione præcipiens, vt ad ipsum transmittantur, postmodumque, prout iuris est, iudicare, ad ipsum namque iurisdicatio non deuoluitur, nisi prius probata causa vera, & legitima appellationis, vt secundum Innoc. in c. per tuas de sent. excommu. num. 4. tenet Zerola in d. praxi Epi. 2. part. versiculo appellatio. §. nono queritur, &c. & per Hostiens. in summa titul. de offic. deleg. §. & qualiter finitur, dicentem, malè facere aliquos superiores metropolitanos absoluentes excommunicatum appellantes, antequam inhibeat inferiori, vt ne procedat per aliquot dies, secundum formam iam dictam, & transmittat acta, quod in criminali causa loquendo confirmat, & approbat sacrum Concilium Trident. sess. 13. de reform. cap. 3. ibi, coram iudice ad quem appellauit, acta primæ instantiæ omnino producatur, & iudex nisi illis visis, ad eius absolutionem minimè procedat. & in declaratione Cardinal. eiusdem cap. 3. 4. parte folio 2. 5. 4. verbo causa appellatio. &c. Congregatio consuevit Episcopum ad quem appellatum fuerit, excommunicatum coram se comparentem ad cautelam, posse absolvere, visis actis, quibus iurisdicatio sua fundetur, quamuis aliàs de meritis cause non cognoscat, diffinituè tamen, nisi visis omnibus actis primæ instantiæ non posse iuxta hoc caput sententiam ferre.

Confitto autem de contumacia iudicis à quo, recusantis exhibere acta, partes erunt iudicis ad quem appellatum est, absolvere partem appellantem à molestationibus, & pronuntiare acta, & sententiam iudicis à quo, si vnquam reperiuntur cassa, & vana ita loquitur eadem declaratio in princip. ver. acta primæ instantiæ. ibi, secundum dispositionem cap. ibi, is autem à quo appellatum fuerit, intra triginta dies acta ipsa postulant gratis exhibeat, alioqui causa appellationis huiusmodi; prout iustitia suaferit terminetur: & ad illud quo idem Concilium dicit

dicit (appellanti gratis exhibeat, &c.) intelligenda sunt de actis in criminali causa confectis per iudicem, vel saltem per Cancellarium eius Episcopi, vel qui acta tunc exhibere debet gratis, non tamen intelligendum est de notatio actuario, cum omnino solvenda est merces, iuxta alia Concilij decreta sessione 24. de reform. cap. 20. & alibi passim, & ita declarauit congregatio vbi proxime versiculo gratis exhibeat.

112 Hinc non inutile videbitur, examinare illam questionem, an iudex Ecclesiasticus vim faciat, non deferens appellationi interpositæ per mulierem, quam ad absoluentem (vel quia ad idem tenetur de iure, vel quia iubetur per superiorem, vel rogatur à tribunali) eo quod personaliter ad absolutionem nanciscendam cogit, & compellit, comparere coram se, de qua questione semel de facto vidi dubitari, licet apud neminem, necdum tactam, & à iudice vim fieri constat, nam cum iure prohibitu sit, vt mulieres nequaquam debeat à iudice personaliter trahi in iure, nec euocari causa ferendi testimonij, aut alia qualibet, quæ in iure non inuenitur expressè decisa, etiam auctoritate literarum

113 sedis Apostolicæ, vel legatorum ipsius, aut alia quacumque; sed tenetur ad eandem tabellionem, aut aliam personam idoneam transmittere, vel ipse iudex requirente qualitate negotij, text. est expressus in c. mulieres. (quas vagari non cõuenit, nec virorum cœtibus immisceri) de iudicij lib. 6. text. etiam in auth. vt nulli iudicum in princ. ibi, sed siquidem pro fiscalibus debitis pascetur secundum legem mulieribus aut per virum suum, aut per se, aut per quam voluerit personam legitime respondeat, & transfigat rem, &c. & eadem verba scripta sunt in authent. sed nouo iure C. de off. diuersorum iudicum, post l. quoniam C. de custodia reorum cum alijs. & latè probauimus supra hæc eadem p. c. 4. à n. 90. circa carceratos ratione personæ, quod ibi de muliere dixi, vbi ex pluribus comprobaui, quod etiam si persona mulieris necessaria sit ad iudicium, ad id vocanda non est personaliter, sed ad eam debet iudex aliquam personam mittere, iuxta text. disposit. in d. c. mulieres. secundum quem, cum in iure non inueniamus expressum, ad absolutionem nanciscendam personalem requiri præsentiam mulieris, ferè contrarium disponitur, arg. text. in c. mulieres de sent. excommu. in decreta. vbi dicitur quod mulieres, quæ incidunt in canonem, si quis suadente, ne cogantur Romanam Curiam adire pro absolutione, absoluantur à diocesano suo, ergo iudex debet presbytero eam committere & delegare.

114 Et quod iudex Ecclesiasticus alij possit

cuiuslibet committere absolutionem, sibi etiam iure speciali competentem in casibus maioribus, probat text. in c. si de off. ordinarij, ibi, his quibus ex off. in certis casibus competit illos absolvere, qui per violentam manuum iniectioem incidunt in canonem sententiæ promulgatæ, licet alijs huiusmodi absolutionem committere, cum viderint expedire. haecenus quem text. exornat Cou. & alij ab eo relati in lib. 3. variar. resol. c. 20. n. 5. & gl. & Doctores in d. cap. fin. de off. ordinarij, text. in c. si de off. & pot. iud. delega. loquentem in his quibus nudum ministerium commissum est, qui subdelegare non possunt, vt ibi; & quod excommunicatio delegari possit, probant communiter DD. in c. quod sedem, de off. ordinarij, & in l. imperium ff. de iurisd. omnium iud. ergo similiter & à fortiori absolutio, & relaxatio, quæ est magis fauorabilis causa, vt supra hoc cap. diximus.

Insuper, nam quia iure canonico quidquid est cognoscibile, est delegabile, siue causæ sint mixti, siue meri imperij, quemadmodum & simplicis iurisdictionis, gloss. in c. in Archiepiscopatu de raptoribus. gloss. in d. cap. quod sedem gloss. in cap. peruenit 95. dist. quam communem dicunt Panormi. Immola, & Alciatus num. 76. in d. cap. quod sedem. Luniores in l. ff. de offic. eius cui mandata est iur. præsertim Curtius Iunior numer. 26. Alexan. Iaf. & Purpur. num. 492. & Iacobus de Nigris column. 13. per text. in cap. in Archiepiscopatu de raptoribus. textus in cap. aqua de consecratione Ecclesie vel alta. cap. vel nulli vt Monachus in 6. clem. 1. §. 1. de hereticis cap. licet de officio Vicarij cap. cum Episcop. de officio ordinarij in 6. Couar. in lib. 3. varia. resol. cap. 20. à princip. & nos latius hunc articulum examinauimus supra p. 1. c. 4. post princip. ergo cum iure non prohibita sit absolutionis delegatio, imò sic permessa, debet iudex Ecclesiasticus alteri eam committere, ne cogatur mulierem personaliter accedere, maxime si mulier sit nobilis, & habitet extra ciuitatem & locum iudicij, quia peculiari quadam ratione honestatis hoc est beneficium, & priuilegium à iure mulieribus inter alia concessum, iuxta vtrumque d. cap. mulieres de iudicij in 6. de sent. excomm. in decret. & text. in d. auth. vt nulli iudicum in princ. & d. auth. sed nouo iure C. de off. diuersorum iud. cum alijs.

Quæ omnia satis comprobare videntur nostram hanc opinionem, deteguntque hæc in questione violentiam fieri euidentem à iure, non deferens appellationi interpositæ à muliere, iussa personaliter comparere pro absolutione nanciscenda. Quoniam hoc grauamen talis est nature: vt ab eo licita sit appellatio. nã cum hoc beneficiu à iure com-



muni sit concessum, vt pro his causis ciuilibus nullo modo debeat, in iudicium trahi personaliter, sed per maritum vel procuratorem quemlibet legitime constitutum, audiatur, & si causæ qualitas hoc requiratur, vt persona eius necessaria sit; debet iudex, vel ire, vel mittere tabellionem personam idoneam, vt actus perfectè expediatur, secundum text. & gl. in d. mulieres de iudicijs

122 in 6. nam à iudice negante vel non admittente iuris communis beneficium, alicui concessum, licita est & legitima appellatio. ita dicit eleganter Bald. in cons. 378. n. 2. lib. 3. Cardin. Tusc. 1. tomo conclusionum 359. sui dicti reddentes rationem, quòd vbi denegatur obseruantia iuris communis, ibi inferri dicitur grauamen à quo licita est appellatio, & probatur ex text. in l. 1. §. si quis tutor excusationem ff. quando appellandum sit l. excusationis l. quicumque Cod. de excusationibus tutorum. vbi probatur appellari rectè posse à iudicis decreto, quo aliquem tutorem vel curatorem minoris nominat non admisso beneficio excusationis legitimæ, à iure sibi concessæ, vt diximus supra hac part. cap. 1. circa articulum exceptionum, vbi de tutoris nominatione dixi, & quando possit ab ea appellari.

123 Vltimo loco dicendù est, ea quæ diximus circa effectum sententiæ suspensionis, vel interdicti, intelligi debere in spiritualibus, & diuinis officiis, & in his, quæ concernunt animam, secus autem est dicendum si interdictum vel suspensio alia officia, vel alia temporalia respiceret; tunc enim appellatio emissa à tali interdicto, vel suspensionis sententia suspenderet omnino eius effectum. ita tenet Philipp. Franc. in cap. ad hac quoniam, in princip. de appellat. vbi etiam Ab. & alij, latè Emanuel Rodriguez in quest. regul. quest. 39.

124 artic. 5. tomo 1. qui dicunt quod si iudex interdixit alicui ingressum ciuitatis, seu palatij, vel ingressum alicuius possessionis, appellante ipso ab eo interdicto, suspenderetur effectus sententiæ, quod idem dicendum est in sententia suspensionis, vel interdicti à beneficio, vt per argumentum ab speciali text. in c. is cui de sentent. excommuni. lib. 6. tenet gloss. ibi verbo sequentem. vbi eam sequitur Archidiaconus, & Ioann. Andr. quam gloss. menti tenendam dixit Philipp. Franch. & Ab. vbi supra, quam ad hoc omnino vide, quoniam singularis est sine dubio, qui omnes hanc partem tenent cõtra Innocentium qui contrarium insinuare videbatur in dict. cap. ad hac. vide etiam Lancelot. de attentat. 2. parte cap. 12. in præfatione numer. 86. qui confusè multum loquitur, & post Philippum Franc. in cap. ad hac quoniam sub num. 3. de ap-

pellat. dicit Escac. de appellat. quest. 3. à n. 67. & quest. 17. limit. 42. num. fin.

Qui omnes Doctores similiter idem intelligunt, & probant in suspensione vel interdicto ab vsu pallij, seu à Pontificalibus, cuius effectus per appellationem subsequenter, & pallio, & Pontificalibus vt poterit, cæteraque omnia facere ex doctrina Innocent. in cap. 1. de sentent. excommunic. in 6. & ex Speculatore loco per Abb. & Franch. relato, & post Franch. Escac. d. quest. 3. num. 68. vbi quòd sic suspensus vsu pallij in diuinis celebrans non incurrit aliquam irregularitatem.

Pariter etiam idem dicendum affirmant Lancelot. vbi proxime num. 84. & 85. ex Decio consil. 204. in causa cathedrali per totum, & alij, in Episcopo, seu alio clerico deposito, quia interim appellatione à talis depositionis sententia pendente, nihil innouatur integer appellantis status, imò conseruatur, vt antea. igitur omnes concludunt reg. text. in dict. cap. is cui. & aliorum superius adductorum, solum habere locum in his suspensionibus, & interdictis, quæ concernunt animam, & spiritualia, secus autem in cæteris temporalitatem, & profana respicientibus, in quibus iudex Ecclesiasticus omnino vim fieri declarabit in tribunalibus supremis, si recuset deferre appellationi interpositæ à tali sententia suspensionis, vel interdicti, omniãque in posterum gesta reponere.

## CAPVT VI.

An iudex Ecclesiasticus vim faciat, non deferens appellationi interpositæ à sententia interlocutoria, lata super articulis eius causæ, à cuius diffinitiuâ prohibetur appellari.

## SVM MARI VM.

A diffinitiuâ prohibita appellatio siue quoad vnum tantum, siue quoad vtrumque effectum simul, an prohibita intelligatur ab interlocutoria. num. 1.

Quod non prohibetur, censetur concessum. numer. 2.

Analogum per se sumptum stat pro potiori significato. num. 3.

Sententia appellatione de diffinitiuâ intelligitur. num. 4.

Appellatio prohibita à sententia intelligitur à diffinitiuâ, non ab interlocutoria. num. 5.

Statutum prohibens appellationem à sententia potestatis,

potestatis, intelligitur de diffinitiuâ strictè. num. 6.

Prohibitio compromittendi super causa, intelligitur super principalis, non super articulis incidentibus. num. 7.

Appellatio prohibita heretico quoad diffinitiuam duntaxat intelligitur, non quoad interlocutoriam. num. 8.

Interlocutoria non reparabilis per appellationem à diffinitiuâ, recipit appellationem. num. 9.

Grauamen non potest reparari, quando non potest appellari à diffinitiuâ. num. 10.

A syndacatu licet non appelletur; tamen ab interlocutoria incidenti licere qui dicant. num. 11.

Prohibita licet sit appellatio in remedio l. fin. de edicto Diui Adria. & l. vni. Cod. si de moment. poss. ab interlocutoria incidenti licere, qui teneant. num. 12.

A diffinitiuâ licet prohibita sit appellatio, admittitur tamen ab inordinato processu. num. 13.

Appellatio vbi à diffinitiuâ prohibita est, pariter censeri prohibitam ab interlocutoria, & emergenti, defenditur. num. 14.

Pactum inter partes, ne appelletur in causa, intelligitur etiam prohibitum ab interlocutoria. n. 15.

Clausula (appellatione remota) intelligitur etiam respectu interlocutorie. num. 16.

Summaria vbi est causa, omnes eius articuli summarij sunt. num. 17. & 24.

Causa, & ratio prohibitiuâ appellationis in causa appellationis militat etiam in interlocutoria. num. 18.

Statutum prohibens appellationem à diffinitiuâ, intelligitur & in interlocutoria, vbi militat eadem ratio. num. 19.

Statutum prohibens de nullitate dici, intelligitur etiam in interlocutoria. num. 20.

In causa quæ conueniunt, debent, & in effectu conuenire. num. 21.

Causa, quos necesse est aequitatis, & rationis identitatis, non sunt quoad iuris dispositionem separandi. num. 22.

Ab interlocutoria facilius ius appellationem tollit. num. 23.

Natura eadem est questionis incidentis in causa principali, quæ de ipso principali. n. 24. & 17.

De parte quoad partem idem est, quod de toto quoad totum. num. 25.

Prohibita appellatio à causa principali, prohibetur etiam ab accessorijs. num. 26.

Appellatio vbi est prohibita ex natura causæ prout alimentis, &c. intelligitur prohibita ab incidentibus. num. 27.

Prohibetur cum quid, censetur etiam prohibitum omne, per quod peruenitur ad illud. num. 28.

Per interlocutoriam peruenitur ad diffinitiuam. num. 29.

Salgado de protect. Reg. Tom. I.

Appellatio si est prohibita à laudo, ita prohibetur à præambula compulsionem. num. 30.

Appellatio vbi est prohibita à principali, an ita intelligatur ab interlocutoria varij varia dicere. num. 31.

Abbas opinio refertur. num. 32.

Angeli distinctio refertur. num. 33.

Aegidij Bossij distinctio refertur. num. 34.

Decij distinctio refertur. num. 35.

Rebuffi opinio refertur. num. 36.

Achil. Personal. distinctio refertur. num. 37.

Scacia opinio refertur tenentis absolute prohibitam appellationem in causa principali, censeri prohibitam ab interlocutoria. num. 38.

Appellatio vbi admittitur quoad deuolutiuam, non potest dici, quòd interlocutoria non potest reparari per appellationem à diffinitiuâ. num. 39.

Grauamen in possessorio reparatur in petitorio, secus si super petitorio iudicium non expectatur. num. 40.

Doctorem omnium resolutio in questione proposta, & distinctiones non integrè satisfaciunt. num. 41.

Authoris distinctio refertur in proposita questione. num. 42.

Appellatione prohibita quoad suspensiuam tantum in causa principali, censetur prohibita ab interlocutoria super incidenti, aut emergenti articulo. num. 43.

Statutum generaliter prohibens appellationem à tali causa, intelligitur prohibere à qualibet eius interlocutoria. n. 44.

Idem in statuto prohibente compromissum. num. 45.

Oratio indefinita negatiuè concepta vniuersalem significationem habet. num. 46.

Negatio apposita subiecto, aut termino communi, facit orationem vniuersalem. num. 47.

Statutum prohibens appellationem specialiter à sententia, intelligitur de diffinitiuâ, non de interlocutoria, cum sit stricti iuris. num. 48.

Statutum prohibens appellationem est odiosum, & restringendum, vt minus latet ius commune. num. 49.

Ratio per quam statuto prohibetur appellari à sententia, si militet etiam in interlocutoria, de ipsa intelligitur, licet sit strictè interpretandum. num. 50. & 51.

Prohibita appellatione in causa principali, prohibetur ab interlocutoria, etiam si aliis ab ipsa licuisset appellare. num. 52.

A competentia, vel incompetentia appellatio admittitur etiam vbi sit prohibita à diffinitiuâ, quoad suspensiuam tamen. num. 53.

A competentia seu incompetentia non censetur prohibita appellatio, quandoque prohibetur ab interlocutoria. num. 54.

Incompetentia exceptio quandoque opponi-

potestatis, intelligitur de diffinitiuâ strictè. num. 6.

Prohibitio compromittendi super causa, intelligitur super principalis, non super articulis incidentibus. num. 7.

Appellatio prohibita heretico quoad diffinitiuam duntaxat intelligitur, non quoad interlocutoriam. num. 8.

Interlocutoria non reparabilis per appellationem à diffinitiuâ, recipit appellationem. num. 9.

Grauamen non potest reparari, quando non potest appellari à diffinitiuâ. num. 10.

A syndacatu licet non appelletur; tamen ab interlocutoria incidenti licere qui dicant. num. 11.

Prohibita licet sit appellatio in remedio l. fin. de edicto Diui Adria. & l. vni. Cod. si de moment. poss. ab interlocutoria incidenti licere, qui teneant. num. 12.

A diffinitiuâ licet prohibita sit appellatio, admittitur tamen ab inordinato processu. num. 13.

Appellatio vbi à diffinitiuâ prohibita est, pariter censeri prohibitam ab interlocutoria, & emergenti, defenditur. num. 14.

Pactum inter partes, ne appelletur in causa, intelligitur etiam prohibitum ab interlocutoria. n. 15.

Clausula (appellatione remota) intelligitur etiam respectu interlocutorie. num. 16.

Summaria vbi est causa, omnes eius articuli summarij sunt. num. 17. & 24.

Causa, & ratio prohibitiuâ appellationis in causa appellationis militat etiam in interlocutoria. num. 18.

Statutum prohibens appellationem à diffinitiuâ, intelligitur & in interlocutoria, vbi militat eadem ratio. num. 19.

Statutum prohibens de nullitate dici, intelligitur etiam in interlocutoria. num. 20.

In causa quæ conueniunt, debent, & in effectu conuenire. num. 21.

Causa, quos necesse est aequitatis, & rationis identitatis, non sunt quoad iuris dispositionem separandi. num. 22.

Ab interlocutoria facilius ius appellationem tollit. num. 23.

Natura eadem est questionis incidentis in causa principali, quæ de ipso principali. n. 24. & 17.

De parte quoad partem idem est, quod de toto quoad totum. num. 25.

Prohibita appellatio à causa principali, prohibetur etiam ab accessorijs. num. 26.

Appellatio vbi est prohibita ex natura causæ prout alimentis, &c. intelligitur prohibita ab incidentibus. num. 27.

Prohibetur cum quid, censetur etiam prohibitum omne, per quod peruenitur ad illud. num. 28.

Per interlocutoriam peruenitur ad diffinitiuam. num. 29.

Appellatio si est prohibita à laudo, ita prohibetur à præambula compulsionem. num. 30.

Appellatio vbi est prohibita à principali, an ita intelligatur ab interlocutoria varij varia dicere. num. 31.

Abbas opinio refertur. num. 32.

Angeli distinctio refertur. num. 33.

Aegidij Bossij distinctio refertur. num. 34.

Decij distinctio refertur. num. 35.

Rebuffi opinio refertur. num. 36.

Achil. Personal. distinctio refertur. num. 37.

Scacia opinio refertur tenentis absolute prohibitam appellationem in causa principali, censeri prohibitam ab interlocutoria. num. 38.

Appellatio vbi admittitur quoad deuolutiuam, non potest dici, quòd interlocutoria non potest reparari per appellationem à diffinitiuâ. num. 39.

Grauamen in possessorio reparatur in petitorio, secus si super petitorio iudicium non expectatur. num. 40.

Doctorem omnium resolutio in questione proposta, & distinctiones non integrè satisfaciunt. num. 41.

Authoris distinctio refertur in proposita questione. num. 42.

Appellatione prohibita quoad suspensiuam tantum in causa principali, censetur prohibita ab interlocutoria super incidenti, aut emergenti articulo. num. 43.

Statutum generaliter prohibens appellationem à tali causa, intelligitur prohibere à qualibet eius interlocutoria. n. 44.

Idem in statuto prohibente compromissum. num. 45.

Oratio indefinita negatiuè concepta vniuersalem significationem habet. num. 46.

Negatio apposita subiecto, aut termino communi, facit orationem vniuersalem. num. 47.

Statutum prohibens appellationem specialiter à sententia, intelligitur de diffinitiuâ, non de interlocutoria, cum sit stricti iuris. num. 48.

Statutum prohibens appellationem est odiosum, & restringendum, vt minus latet ius commune. num. 49.

Ratio per quam statuto prohibetur appellari à sententia, si militet etiam in interlocutoria, de ipsa intelligitur, licet sit strictè interpretandum. num. 50. & 51.

Prohibita appellatione in causa principali, prohibetur ab interlocutoria, etiam si aliis ab ipsa licuisset appellare. num. 52.

A competentia, vel incompetentia appellatio admittitur etiam vbi sit prohibita à diffinitiuâ, quoad suspensiuam tamen. num. 53.

A competentia seu incompetentia non censetur prohibita appellatio, quandoque prohibetur ab interlocutoria. num. 54.

Incompetentia exceptio quandoque opponi-